

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Miten tietyt teolliset ekosysteemit voivat edistää EU:n strategista riippumattomuutta ja eurooppalaisten hyvinvointia?”**(valmisteleva lausunto)**

(2022/C 194/06)

Esittelijä: **Sandra PARTHIE**

Lausuntopyyntö	Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Ranska, 21.9.2021
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	Sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	13.12.2021
Hyväksyminen täysistunnossa	19.1.2022
Täysistunnon nro	566
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	244/1/3

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Jotta Euroopan taloudet pysyisivät maailmanlaajuisesti kilpailukykyisinä, yritysten on monilla eri aloilla sopeuduttava uusiin kilpailijoihin maailmanmarkkinoilla, uudistettava liiketoimintamallejaan ja arvioitava uudelleen toimitusketjujaan. Tästä johtuva muutos on rakenteisiin käyvä ja tietyissä tapauksissa jopa murroksellinen paitsi likeyritysten myös ihmisten ja heidän työolojensa ja -ehtojensa kannalta. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) korostaa ”ketään ei unohdeta” -periaatetta ja kehottaa käymään vuoropuhelua kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden kanssa tämän rakenteellisen muutoksen hallinnasta.

1.2 Avoimuus kaupankäynnille, investoinneille ja muille kansainvälisen yhteistyön muodoille on EU:lle vahvuus sekä kasvun ja hyvinvoinnin lähde. ETSK kannattaa EU:n pyrkimystä ottaa suurempi vastuu omasta turvallisuudestaan, vähentää yksipuolista riippuvuutta kriittisillä aloilla ja vahvistaa valmiuksiaan asettaa ja panna täytäntöön omat ensisijaiset tavoitteensa sekä parantaa tilannettaan taloudellisen kilpailukyvyyn ja häiriönsietokyvyyn osalta.

1.3 Jotta voidaan vähentää strategisten tai pysyväisluonteisten vajeiden riskiä, lisätä monipuolisuutta, suojella teollis- ja tekijänoikeuksia sekä varmistaa sääntöpohjainen ja oikeudenmukainen kilpailu jäsenvaltioiden kesken sekä muiden globaalien kumppaneiden kanssa, on välttämätöntä toimia Euroopan unionin tasolla sääntelemällä ja asettamalla normeja harjoittamatta kuitenkaan protektionismia. EU:n on kyettävä yksilöimään kansainvälisissä ja globaaleissa liittoumissaan kaikkialla arvo- ja toimitusketjuissa tapahtuvat ihmisoikeuksiin, perusvapauksiin sekä ihmisten ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvat loukkaukset.

1.4 Valmistusteollisuuden perustan vahvistamiseksi ETSK suosittaa, että EU kasvattaa tutkimus-, kehitys- ja innovointivarainkäyttöään ja muita asiaan liittyviä rahoitusvälineitä, kuten alueidenvälisen innovoinnin investointivälinettä⁽¹⁾, ja tuo sen vähintään samalle tasolle kuin maailman muut alueet, jotta voidaan mahdollistaa kipeästi kaivattu innovointi.

1.5 Lisäksi ETSK suosittaa, että Euroopan uutta osaamisohjelmaa mukautetaan työmarkkinoiden tuleviin tarpeisiin. Teollisiin ekosysteemeihin perustuvan lähestymistavan pitäisi myös lisätä EU:n kansalaisten hyvinvointia laadukkaiden työpaikkojen, palkkauksen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien muodossa. ETSK korostaa tässä yhteydessä tukevasa Euroopan osaamissopimusta, joka on ratkaisevan tärkeä tekijä pitkän aikavälin työllisyysnäköymien varmistamiseksi Euroopan unionin kansalaisille.

1.6 ETSK katsoo, että on tärkeää aikaansaada ylöspäin suuntautuvaa EU:n talouksien tosiasiallista lähentymistä, erityisesti tuottavuuden, sosiaalinenormien, työterveyden ja -turvallisuuden sekä ympäristöystävällisen tuotannon osalta. Euroopan sisämarkkinoiden kilpailukyky riippuu suurelta osin kaikkien kansantalouksien kehittämisestä ja niiden täyden potentiaalin hyödyntämisestä, sillä ne ovat edelleen hyvin eri tasoilla ja edellyttävät näin ollen erilaisia ja kohdennettuja toimintapolitiikkoja. Tavoitteena olisi oltava jäsenvaltioiden keskuudessa vallitsevien taloudellisten erojen poistaminen. Investoinnit tutkimukseen, kehitykseen ja uusiin teknologioihin ovat ratkaisevan tärkeitä.

⁽¹⁾ https://eismaa.ec.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en

1.7 Jotta hyvinvoinnista saataisiin tasapainoinen näkymä, ETSK yhtyy OECD:n arvioon siitä, että tarvitaan monipuolisia mittaristoja, jotka kuvastavat ihmisille tärkeitä asioita ja kattavat laaja-alaisia tuotoslohkoja, kuten ihmisten tulot, terveyden, sosiaaliset yhteydet, turvallisuuden ja ympäristön. On katsottava maiden keskiarvoja syvemmälle, jotta ymmärretään paitsi se, onko elämä muuttumassa paremmaksi, myös se, keiden elämästä tällöin on kyse. Lisäksi on mitattava tämänhetkisen hyvinvoinnin lisäksi myös niitä voimavaroja, jotka auttavat ylläpitämään hyvinvointia tulevaisuudessa. On myös syytä todeta, että ihmiset voivat kokea rakenteisiin käyvän muutoksen uhkaavaksi taloudellisen analyysin tuloksista huolimatta. Populististen puolueiden kannatuksen lisääntyminen eri puolilla EU:ta käydyissä vaaleissa ja myös brexit-äänestystulos voidaan johtaa siihen, että äänestäjät tuntevat menettäneensä globalisaation myötä vaikutusmahdollisuutensa sekä omaa elämänsä koskevien päätösten hallinnan. Tilastot eivät muuta tätä tosiasiaa. Poliittisten päättäjien on otettava työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot paljon laajemmin mukaan epäkohtien ja sosiaalisia ongelmia koskevien pelkojen käsittelemiseen sekä ratkaisujen muokkaamiseen ja täytäntöönpanoon kentällä. ETSK kannattaa avoimempaa ja osallistumissuuntautuneempaa yritysten kestävästä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää sekä työntekijöille tiedottamista ja työntekijöiden kuulemista ja osallistumista yrityksissä.

2. Lausunnon tausta ja aiheesta annettu säädösehdotus

2.1 ETSK kiinnittää huomiota 1. ja 2. lokakuuta 2020 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiin, joiden mukaan strategisen riippumattomuuden käsite on keskeinen osa sisämarkkinoita, teollisuuspolitiikkaa ja digitaalia. ETSK korostaa myös 13. marraskuuta 2020 kokoontuneen kilpailukykyneuvoston päätelmiä, joiden mukaan tähän sisältyy strategisten riippuvuussuhteiden yksilöiminen ja vähentäminen sekä häiriönsietokyvyn kasvattaminen herkimmissä teollisissa ekosysteemeissä ja tietyillä aloilla, kuten terveysalalla, puolustusteollisuudessa, avaruusalalla, digitaali- ja energiateollisuudessa sekä liikkumispalveluiden ja kriittisten raaka-aineiden alalla.

2.2 Avoimen strategisen riippumattomuuden tavoitteita ovat vakaus, eurooppalaisten normien yleistäminen ja EU:n arvojen edistäminen. Ne kuvastavat useissa viimeaikaisissa aloitteissa, kuten helmikuussa 2020 annetussa tiedonannossa Euroopan digitaalisen tulevaisuuden rakentamisesta, maaliskuussa 2020 annetussa tiedonannossa suorista ulkomaisista sijoituksista (ulkomaisten suorien sijoitusten seuranta koskeva asetus), vuonna 2019 hyväksytyssä EU:n ulkomaisien sijoitusten seurantamekanismeissa, joka oli täydessä toiminnassa lokakuussa 2020, marraskuussa 2020 hyväksytyssä datastrategiassa, helmikuussa 2021 toteutetussa avointa strategista riippumattomuutta koskevassa kauppapolitiikan uudelleentarkastelussa ja meneillään olevassa pakottamistoimien vastaisen välineen valmistelussa. Myös heinäkuussa 2021 julkaistu ehdotus asetukseksi hiilirajamekanismista (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM) on yksi esimerkki ympäristöasioita koskevan tietoisuuden lisääntymisestä EU:ssa.

2.3 Vuonna 2000 hyväksytyn Lissabonin strategian tavoitteena oli, että EU:sta tulisi osaamistalous ja -yhteiskunta. Strategian yhteydessä otettiin käyttöön määrällisiä indikaattoreita ja vahvistettiin uudelleen tarve tukea ihmisiä elinikäisen oppimisen uralla. Euroopan osaamissopimus on olennaisen tärkeä apu koulutuksen, asiantuntemuksen ja taitotiedon kannalta, sillä eräillä teollisuudenaloilla on edessään suuria muutoksia digitalisaation ja ekologisen siirtymän oloissa. Lisäksi, kuten alakohtaista osaamisyhteistyötä koskevassa suunnitelmassa todetaan, tärkeimmät sidosryhmät, kuten liikeyritykset, ammattiliitot, tutkimus- ja oppilaitokset sekä viranomaiset, ovat välttämättömiä toimijoita alakohtaisten osaamistarpeiden täyttämiseksi. ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan komission ja alakohtaisten kumppanien työhön, esimerkkinä alakohtainen osaamisneuvosto ja eurooppalaiset alakohtaiset osaamisyhteenliittymät, jossa tavoitteena on poistaa osaamisen kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus teollisuuden tarvitsemien taitojen kysynnän ja koulutuksen tarjonnan välillä (?).

2.4 ETSK viittaa myös kriittisiin raaka-aineisiin liittyvää häiriönsietokykyä koskevaan komission työhön (?), jolla pyritään kartoittamaan etenemistä kohti suurempaa kestävyyttä ja turvallisuutta, ja aihepiiriä käsittelevään ETSK:n lausuntoon (?) sekä komitean tekemiin arviointeihin erilaisista teollisuuden ekosysteemeistä ja aloista (?).

3. Yleistä

3.1 EU perustuu avoimeen talousmalliin. Unionin osuus maailman tuonnista on 14 prosenttia ja viennistä 16 prosenttia. ETSK kannattaa näkemystä, jonka mukaan Euroopan teollisuuspolitiikan kannalta on olennaisen tärkeää löytää keinot ja toimintatavat, joilla voidaan vähentää yksipuolista riippuvuutta muista strategisilla aloilla, teknologiasta aina

(?) Alakohtaista osaamisyhteistyötä koskeva suunnitelma. Vastataan osaamisen kohtaanto-ongelmaan alakohtaisella tasolla. Yksi Euroopan uuden osaamisohjelman keskeisistä toimista.

(?) Euroopan komission tiedonanto ”Kriittisiin raaka-aineisiin liittyvä häiriönsietokyky: miten lisätä toimitusvarmuutta ja kestävyttä”, COM(2020) 474 final.

(?) EUVL C 220, 9.6.2021, s. 118.

(?) ETSK:n lausunto aiheesta ”EU:n liikkuvuusstrategia ja EU:n teollisuuden arvoketjut: ekosysteempipohjainen autoteollisuus” (EUVL C 105, 4.3.2022, s. 26), ETSK:n täydentävä lausunto ”Uuden teollisuusstrategian päivittäminen – Vaikutukset terveysalan teollisuuden ekosysteemiin” (EUVL C 105, 4.3.2022, s. 152), ETSK:n lausunto ”Rakenteellisten ja alakohtaisten muutosten ennakointi ja teollisten kulttuurien uudistaminen – kohti elpymisen ja palautumiskyvyn uusia rajoja eri puolilla Eurooppaa” (valmisteilla), ETSK:n lausunto ”Akkujen kestävyysvaatimukset EU:ssa” (EUVL C 220, 9.6.2021, s. 128), ETSK:n lausunto ”Euroopan lasiteollisuus tienhaarassa: ympäristövaikutusten vähentäminen ja energiatehokkuuden lisääminen pyrkien samalla parempaan kilpailukykyyn ja säilyttämään laadukkaat työpaikat” (EUVL C 105, 4.3.2022, s. 18).

elintarvikkeisiin ja terveyteen saakka. Teollisuuspolitiikan, jolla on vahva teollisuustuotantopohja, pitäisi estää häiriöiden mahdolliset kielteiset vaikutukset. Toimitusvarmuus voidaan saavuttaa myös kumppanuuksilla "samanmielisten maiden" kanssa. Esimerkiksi EU:n ja Yhdysvaltojen kauppa- ja teknologianeuvoston tarkoituksena on tarjota tällaisia kumppanuuksia. Jotta pystytään suojautumaan kaupan epäsymmetrioilta, ETSK kannattaa myös EU:n pyrkimyksiä ottaa käyttöön ja parantaa kaupan suojaotoimia, kuten EU:n soveltamaa ulkomaisten investointien seurantamekanismia ⁽⁶⁾, EU:n omaksumaa kansainvälisten julkisten hankintojen välinettä ⁽⁷⁾ ja asetusta, jolla puututaan ulkomaisten tukien sisämarkkinoilla aiheuttamiin vääristymiin ja jota Euroopan komissio ehdotti toukokuussa 2021 ⁽⁸⁾.

3.2 Komission suorittama strategisten riippuvuussuhteiden alhaalta ylöspäin etenevä analyysi osoittaa, että herkimpien ekosysteemien riippuvuudet muodostavat vain 0,6 prosenttia EU:n ulkopuolelta tuotujen tavaroiden arvosta. Näin ollen monet arvoketjut ovat osoittautuneet huomattavan häiriönsietokykyisiksi pandemian aikana. ETSK tukee voimakkaasti komission työtä strategisten riippuvuussuhteiden ja strategisten valmiuksien kartoittamiseksi. Analyysi osoittaa myös, että unioniin tuoduista 5 200 tuotteesta 137 kuuluu herkkiin ekosysteemeihin, joista EU on erittäin riippuvainen – pääasiassa energiaintensiivisillä teollisuudenaloilla (kuten raaka-aineet) ja terveysalan ekosysteemeissä (kuten vaikuttavat farmaseuttiset aineet) sekä tuotteissa, joilla on merkitystä vihreän siirtymän ja digitalisaation tukemisessa. 52 prosenttia niiden tuotteiden tuonnista, joista EU on riippuvainen, on peräisin Kiinasta. 34 tuotetta saattaa olla haavoittuvampia, koska niiden osalta mahdollisuudet hankintojen monipuolistamiseen ja korvaamiseen EU:n tuotannolla ovat oletettavasti vähäiset. Euroopan teollisuuden kilpailukyyn parantamiseksi tarvitaan vankkaa, kestävä kehitystä palvelevaa energia- ja digitaaliteknologiaa koskevaa politiikkaa. ETSK korostaakin, että eurooppalaiset digitaalisen terveydenhuollon ja uusiutuvan energian alan toimijat kuuluvat maailman johtaviin.

3.3 Avoimelle strategiselle riippumattomuudelle on ominaista tuotantokapasiteetti Euroopan sisämarkkinoiden tulevaisuuteen suuntautuvilla, erityisesti korkean arvon tavaroita tuottavilla aloilla, missä on olennaisen tärkeää, että EU säilyttää teknologia- ja innovointipotentialin. Esimerkiksi komission arvion mukaan Euroopan unionin maailmanlaajuinen markkinaosuus robotiikassa on 33 prosenttia, sulautetuissa järjestelmissä 30 prosenttia, autoteollisuuden puolijohteissa 55 prosenttia, puolijohdekomponenteissa 20 prosenttia sekä fotonikkakomponenteissa 20 prosenttia ⁽⁹⁾. Strategiseen riippumattomuuteen kuuluu kaupan suojaotoimia kansainvälisen kilpailun kovetessa ja laittoman kilpailun lisääntyessä. EU:n teollisuuspolitiikka kulkee siis käsi kädessä vahvan kauppa- ja kilpailupolitiikan kanssa.

3.4 ETSK korostaa, että avoimen strategisen riippumattomuuden lisääminen käsittää sisämarkkinoiden kestokyvyn lujittamisen, investoinnit EU:n omaan osaamiseen ja teknologisiin valmiuksiin sekä voimavaroihin tutkimuksen ja kehityksen alalla, tuotanto- ja toimitusketjujen monipuolistamisen, digitaalisen suvereniteetin turvaamisen, strategisen varastoinnin varmistamisen, investointien ja tuotannon edistämisen Euroopassa ja niiden houkuttelemisen Eurooppaan parantamalla yritysten toimintaedellytyksiä, vaihtoehtoisten ratkaisujen ja kiertotalousmallien tutkimisen ja laaja-alaisen teollisen yhteistyön edistämisen jäsenvaltioissa sekä pyrkimyksen teknologiseen johtajuuteen, kuten kilpailukykyneuvosto totesi marraskuussa 2020.

3.5 Sisämarkkinat ovat Euroopan unionin suurin valtti, ja komission olisi jatkossakin keskityttävä parantamaan niiden selviytymiskykyä panemalla täytäntöön sääntöjä ja valvomalla niiden noudattamista sekä poistamalla esteitä innovatiivisen, hyvinvoivan ja tulevaisuuteen suuntautuneen eurooppalaisen talouden tavoitteen saavuttamiseksi. Vahvat kotimarkkinat ovat eurooppalaisten yritysten perustamisen, kehittämisen, menestymisen ja tulevien häiriöiden välttämisen ennakkoehdellisyys esimerkiksi sisämarkkinoiden hätäapuvälineen avulla.

3.6 ETSK korostaa lausunnossaan "Ei vihreän kehityksen ohjelmaa ilman sosiaalista ulottuvuutta" vahvan tulevaisuuteen suuntautuvan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja osallistumissuuntautuneen yritysten kestävän hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän merkitystä. ETSK kannattaa myös sitä, että työntekijöille tiedotetaan ja että heitä kuullaan ja että heidän osallistumistaan edistetään yritystasolla työpaikoilla tapahtuvan innovoinnin kannustamiseksi ⁽¹⁰⁾. Joulukuussa 2020 antamassaan päätöslauselmassa yritysten kestävästä hallinnoinnista Euroopan parlamentti suhtautuu myönteisesti

⁽⁶⁾ Euroopan komissio, "EU:n ulkomaisten suorien sijoitusten seurantamekanismi otetaan käyttöön", 9. lokakuuta 2020.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin tutkimuspalvelu, EU international procurement instrument, lokakuu 2021.

⁽⁸⁾ Euroopan komissio, "Komissio ehdottaa uutta asetusta, jolla puututaan ulkomaisten tukien aiheuttamiin kilpailunvääristymiin sisämarkkinoilla", 5. toukokuuta 2021.

⁽⁹⁾ Euroopan komission tiedonanto "Investoimme älykkääseen, innovatiiviseen ja kestäväan teollisuuteen – Uudistettu EU:n teollisuuspoliittinen strategia", COM(2017) 479 final.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 341, 24.8.2021, s. 23.

komission sitoumukseen tarkistaa muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamista koskevaa direktiiviä ja kehittää muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskevia normeja ⁽¹¹⁾. Yritysten kestävä hallinnon periaatteiden noudattaminen on tärkeä tapa edistää eurooppalaisia arvoja ulkomailla ja antaa eurooppalaisille yrityksille kilpailuetua.

3.7 Sosioekonominen tilanne on edelleen hyvin erilainen EU:n eri jäsenvaltioissa ja alueilla, ja siksi on tärkeää varmistaa, että kohdennettuja alueellisia siirtymäsuunnitelmia laaditaan eri ekosysteemejä koskevan erityisen hallintoprosessin yhteydessä muun muassa tukemalla kestäväpohjaisia arvoketjuja sekä erityisesti pk-yritysten pääsyä uusille markkinoille. ETSK tukee alueellisten muutoskomissioiden tai muutoskeskittymien kaltaisia hallintotapoja, jotka määrittävät tiiviissä yhteistyössä paikallisten ja alueellisten talouden toimijoiden kanssa erityisiä paikallisia ja alueellisia ratkaisuja edessä oleviin taloudellisiin muutoksiin.

3.8 Mitä tulee teollisuusyhteistyön parantamiseen EU:n jäsenvaltioissa, ETSK arvostaa komission tekemää analyttistä työtä 14 ”teollisen ekosysteemin” määrittämiseksi ja hahmottelemiseksi. Analyysissä on otettu huomioon Yhdysvaltojen ja Kiinan vastaavanlaiset toimet. Nämä ekosysteemit jakautuvat kahteen eri kategoriaan: tiettyyn toimialaan kuuluviksi klusteriverkostoiksi määritellyt ekosysteemit ja alueelliset ekosysteemit – kategoria, jonka puitteissa tarkastellaan talouden toimijoiden vuorovaikutusta tietyllä alueella. Ne yhdessä tarjoavat vuorovaikutteisen foorumin viranomaisten ja sidosryhmien välisen yhteistyön optimoimiseksi ja toimijoiden välisen viestinnän helpottamiseksi. ETSK katsoo, että tämä tuottaa todellista lisäarvoa yrityksille, jotka voivat ilmaista tietyn erityisen tarpeen koko ekosysteemille, joka kykenee reagoimaan. Mitä syvempi ja tiiviimpi ekosysteemi on, sitä hyödyllisempi se on kaikille mukana oleville toimijoille ja sitä suurempi on sen tuottama lisäarvo.

3.9 EU ja sen jäsenvaltiot keskittyvät julkisiin ohjelmiin huipputasoisen tieteen edistämiseksi EU:n tasolla. Tämän mukaisesti T&I-budjetit on siirretty jäsenvaltiotasolta EU:n tasolle, ja ne ovat suurempia kuin koskaan, vaikkakin ne ovat edelleen Kiinan kaltaisten strategisten kilpailijoiden tason alapuolella: ”huippuohjelmien” neljännellä kierroksella keskitytään palauttamaan EU:n maailmanlaajuinen johtosema tutkimuksessa ja innovoinnissa. Tähän olisi sisällyttävä suuret yritysten tekoälymallit (Large Enterprise AI-Models, LEAM) ja yhteiset teollisuuden data-avaruudet sekä kehittyvät vihreät teknologiat. Tavoitteena tulisi olla tutkimuksen, kehitystyön ja innovoinnin voimistaminen tarkoituksena tuottaa kriittisiä raaka-aineita korvaavia synteettisiä aineita.

3.10 Varainkäyttö tutkimus- ja kehittämistyöhön oli Euroopan unionissa 2 prosenttia BKT:sta vuonna 2019. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että vuonna 2019 Kiina käytti tutkimukseen ja kehittämistoimintaan 2 prosenttia BKT:sta ja Yhdysvallat 3 prosenttia. EU:n valmistusteollisuuden perustan vahvistamiseksi ETSK suosittelee, että unioni lisää varainkäyttöään tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Komitea pitää valitettavana, että EU:n innovaatioekosysteemit eivät kukoista riittävästi lukuun ottamatta tutkimukseen ja innovointiin tehtäviä keskeisiä julkisia investointeja sekä vahvoja yksityisiä yritysryhmittymiä ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja terveysalalla ⁽¹²⁾. Vaikka tehokas kilpailu EU:ssa on yrityksille erinomainen kannustin innovointiin, niitä olisi kuitenkin tuettava paremmin hyödyntämällä täysipainoisesti muita EU:n tason TKI-rahoitusvälineitä, jotta EU olisi vähintään samalla tasolla muiden maailman alueiden kanssa paljon kaivatun innovoinnin mahdollistajana. Tällä hetkellä EU:n investoinneilla pyritään pääasiassa tukemaan kotimaisia – eli jäsenvaltioiden kansallisia – etuja sen sijaan, että etsittäisiin eurooppalaisia lähestymistapoja ja ratkaisuja, jotta voitaisiin luoda parempia ja syvempiä yhteyksiä talouden toimijoiden välille ja hyötyä niistä.

3.11 ETSK tukee voimakkaasti vaatimuksia parantaa ekosysteemejä ja arvoketjuja sekä yhteistyötä niiden välillä ja katsoo, että ne on kytkettävä mukaan vihreään siirtymään ja digitalisaatioon eurooppalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Siirtymäväylät tuovat lisäarvoa, koska niissä sovelletaan mielekästä toimintapolitiikkojen jaksottamista, ja lisäävät ennakoitavuutta, mikä on tärkeää yritysten ja kansalaisten hyvinvoinnin kannalta esimerkiksi osaamisen kehittämisen suhteen. Tässä yhteydessä ETSK haluaa korostaa sidosryhmäkeskeisiä taloudellisia malleja, joihin kuuluu keskeisenä pontimena ilmastonmuutoksen ja ympäristön tuhoutumisen hillitseminen, ja kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota hyödyntämään näitä malleja laajemmin toimintapolitiikkojen määrittelyssä ja vaikutustenanarvioinneissa.

3.12 Selviytymiskykyisempien ja kestävämpien, keskeisten palvelujen ja tavaroiden saatavuuden takaavien arvoketjujen luomiseen tarkoitettujen investointien on tuotettava tuloksia talouskasvun ja hyvinvoinnin suhteen. Olisi laadittava alakohtaisia toimintasuunnitelmia, jotka nivoutuvat nykyisten merkittävien talouden toimijoiden hankkeisiin ja vahvistavat Euroopan nykyisiä talouden ryhmittymiä, myös pk-yrityksiä. Tähän olisi luettava mukaan institutionaalinen tuki, jotta ne pystyvät paremmin valvomaan arvoketjuja ja ennakoimaan kriisejä toteuttamalla stressitestejä tai riskinarvioita vajeiden ehkäisemiseksi.

⁽¹¹⁾ Euroopan parlamentin 17. joulukuuta 2020 antama päätöslauselma yritysten kestävästä hallinnosta (2020/2137(INI)).

⁽¹²⁾ Yhteisen tutkimuskeskuksen kertomus Shaping & Securing the EU's open strategic autonomy by 2040 and beyond, 2021.

3.13 Oikeanlaisten strategisten arvoketjujen, toimitusketjujen ja klustereiden määrittelemine on keskeisen tärkeää. Edistämällä Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita (IPCEI) ja perustamalla teollisia alliansseja sähköajoneuvojen akkujen, suurteholaskennan, mikroelektronikan, verkottuneiden, päästöttömien ja autonomisten ajoneuvojen, älykkäiden terveyspalvelujen, vähähiilisen teollisuuden, vetyteknologioiden ja -järjestelmien, teollisen esineiden internetin ja kyberturvallisuuden aloilla komissio on tehnyt selväksi, mitä aloja olisi kehitettävä ensisijaisina sektoreina, jotka tuottavat todellista EU:n tason lisäarvoa. Yhdessä Euroopassa kehitettyihin standardeihin liittyvien eurooppalaisten etujen turvaamisen ja eurooppalaisten teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun kanssa tämä muodostaa vahvan perustan johdonmukaisille teollisuus- ja talouspoliittisille toimille.

3.14 Tämä ei ole vain tavoite sinänsä, vaan sillä pyritään säilyttämään ja ylläpitämään eurooppalaisten hyvinvointia tarjoamalla laadukkaita työpaikkoja tulevaisuuteen suuntautuneilla aloilla ja edistämään samalla vihreää siirtymää ja digitalisaatiota. Jotta nämä tavoitteet on mahdollista saavuttaa, on käytettävä oikeanlaisia indikaattoreita ja mittareita. ETSK katsoo, että "hyvinvointi" on valmiiksi kehittynyt tilastoinnin ja mittaamisen käsite ja että siitä on tullut "kompassi", joka ohjaa poliittisten vaikuttajien päätöksentekoa.

3.15 ETSK allekirjoittaa OECD:n määritelmän "hyvinvointitaloudesta" taloutena, joka

- 1) laajentaa ihmisten mahdollisuuksia parantaa sosiaalista asemaansa ja elämänlaatuaan niillä osa-alueilla, jotka ovat heille kaikkein tärkeimpiä
- 2) varmistaa, että nämä mahdollisuudet johtavat hyvinvointituloksiin kaikissa väestöryhmissä, myös alimmissa tuloluokissa
- 3) vähentää eriarvoisuutta
- 4) edistää ekologista ja sosiaalista kestävyyttä.

Bryssel 19. tammikuuta 2022.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG*
